

Natrillen van een gesprek

Anton de Goede

'Wat bezielt de VPRO?' mailde op de dag van uitzending ene Ilinka, achternaam bij de redactie bekend, '...tot mijn verbijstering geeft de VPRO-radio vanavond in het marathoninterview de gestoorde, destructieve (S)Tinkebell 3 uur lang een podium op radio 1! Hoe is het mogelijk? Ik heb de VPRO hoog zitten en waardeer het marathon-interview zeer, tot op heden. Vanavond blijft de radio bij mij UIT. Geen woord van dat loeder; zij heeft haar kat vermoord & daar vervolgens een tasje van gemaakt. Gruwelijk, hoe ziek kun je zijn?'

Deze mail stond niet op zichzelf. En er waren ook binnen de VPRO mensen die meenden dat de kunstenares 'een aandachtsjunk' was die je beter kon negeren. Een bevriende beeldend kunstenaar die mij vaak adviseert, had ook zijn bedenkingen: 'Opwinding is goed, maar een kunstenaar is niet per se een provocateur.' Het was duidelijk, Tinkebells kunst leek niet aan hem besteed. 'De kunstenaar als hofnar, of als marketingmodel, voor mij hoeft het niet. Maar ik ga wel luisteren.'

De VPRO heet een programmamakersomroep te zijn, waarmee bedoeld wordt dat makers in hoge mate verondersteld worden hun onderwerpen zelf te kiezen. Tinkebell was mijn keuze en ik besloot door te zetten. Wat me ertoe bracht? Dat was de aandacht in verschillende radio- en televisieprogramma's vorig jaar naar aanleiding van haar film *Save our children*. Tinkebell kreeg de kans niet om over het eigenlijke onderwerp van dit project, het fosfaatprobleem, uit te weiden, de interviewers hadden vooral interesse in het human interest-verhaal rond de kunstenares zelf. In de film besluit zij zichzelf te laten steriliseren omdat geboortebeperving naar haar idee uiteindelijk de meest humane uitweg is voor de mensheid om de gevolgen van het opraken van de fosfaatvoorraad het hoofd te kunnen bieden. Bij *Pauw & Witteman* had ik haar gezien, en ook dat beide heren vooral op de klok letten, want fosfaat mag dan eindig zijn, het programma was dat ook en er moest nog een filmfragment worden vertoond. Bij EO's *Dit is de dag* had Tijs van den Brink ook al zo benauwd 'MAAR WEL KORT!' geroepen nadat Tinkebell er nog eens goed voor wilde gaan zitten om haar theorieën uit de doeken te doen.

Bijbelse profeten

We hebben er nooit spijt van gehad Tinkebell die 27ste december 2013 te interviewen. Als het gesprek iets aantoonde, was het dat hoe vaak zij ook in bekende radio- en tv-programma's had opgetreden, de achtergronden van haar werk onderbelicht waren gebleven. Sterker, het vooroordeel over Tinkebell is grotendeels aan de media te wijten. 'Kat vermoord, tas van gemaakt.' 'Hamsters mishandeld als publiciteits stunt.' 'Een exhibitioniste, want naaktkalender gemaakt.' In *soundbites* lijkt het bestaan van Tinkebell een aaneenrijging van morsige oppervlakkigheden. Maar wie rustig naar haar luisterde, hoorde een bijzondere kunstenaar.

Anton de Goede

is programmamaker voor
VPRO-radio

Zeker, als interviewer koos ik enigszins voor de veilige weg door vier Tinkebell-volgers aan het woord te laten. Kennelijk was ik, beïnvloed door de kritiek op Tinkebell zowel van buiten als van binnen de VPRO, toch zelf wat onzeker over mijn keuze voor haar als gast. Sandra Smalenburg, kunstcriticus van *NRC Handelsblad*, plaatste het werk van Tinkebell in perspectief van de huidige beeldende kunst waarbij ze refereerde aan onder anderen Tracey Emin en Damien Hirst. Predikante Abeltje Hoogenkamp legde uit waarom Tinkebell voor haar in daadkracht en eigenzinnigheid vergelijkbaar is met de Bijbelse profeten, *Trouw*-redacteur Lodewijk Dros viel haar hierin volmondig bij. De Denker des Vaderlands René Gude gaf ook zijn visie op Tinkebell, en op het fenomeen dat een kunstenaar het leed van de wereld op de schouders lijkt te willen torsen. Nauwkeurig analyseerde hij Tinkebells *Save our children*. Heilig verklaarde Gude haar niet, hij concludeerde zelfs dat haar keuze als westerse vrouw voor sterilisatie berustte op denkfouten. Met veel schik en intelligentie trok Tinkebell aansluitend van leer om de argumenten van de filosoof af te serveren.

Na afloop bereikte ons de reactie van mijn vriend de beeldend kunstenaar: '... Wat een interview! Ik zit nog helemaal na te trillen. Ik heb haar in mijn eerdere mail erg tekortgedaan. Ze is klasse! En wat blijkt: de kunst is bij theologen in goede handen.'

Ik schrijf deze column niet om mezelf te feliciteren, Hilversum staat bekend om de aan zichzelf uitgedeelde schouderklopjes, maar om te laten zien waar de VPRO op zijn best toe in staat is. Mensen in hun meningen bevestigen, is geen kunst. Inzicht geven en visies doen kantelen door naar iemand te luisteren, soms net iets langer dan op andere plekken mogelijk is. Dat, beste linka, bezielt de VPRO. 'Tinkebell laat zien wat aan onze ziel vreet', meende Lucette ter Borg in 2009 in *NRC Handelsblad*. Oordeel zelf:

www.vpro.nl/speel.program.34387045.html